

# دولت الکترونیک

# E-Government

بخش چهارم



## دولت الکترونیک در ایران

در کشور ما نخستین زمزمه ها برای ایجاد دولت الکترونیک در دهه ۱۳۷۰ خورشیدی به گوش رسید و اندک اندک تلاش ها برای ایجاد دولت الکترونیک وارد فاز اجرایی شد.

شکل ابتدایی ایجاد دولت الکترونیک در کشور ایجاد سایت های اینترنتی برای وزارتخانه ها، ادارات، سازمانها و نهادهای دولتی و حکومتی بود که نمادی از تمایل دولت برای تقویت مبادلات الکترونیکی را نشان می داد. البته سایت های اینترنتی در آغاز، صرفاً نمودی برای معرفی این وزارتخانه ها و سازمان ها بودند و کاربرد موثری از نظر مبادلات دو جانبه نداشتند.

اما به مرور زمان، با اشکال تازه ای از کاربردهای دولت الکترونیک هم سایتهای اینترنتی کاربردهای بیشتری پیدا کردند و هم جلوه های تازه ای از کارکردهای دولت الکترونیک ظاهر شد. شاید شناخته شده ترین جلوه دولت الکترونیک در کشور ما در قالب **دفاتر پلیس به اضافه ۱۰** برای همگان آشکار شده است.

جمهوری اسلامی ایران برای توسعه دولت الکترونیک اهمیت بسزائی قائل است و بودجه های افزایشی را نیز برای شرکت ها و سازمان های عمومی در راستای اجرای این امر اختصاص داده است.

در برنامه پنج ساله سوم، دولت بطور جدی بودجه سالانه ای را برای خانواده دولت به منظور توسعه ICT اختصاص داد که در سال ۱۳۸۰ شمسی اولین مقدار آن، رقم قابل ملاحظه ۱۶۰ میلیون دلار بود.

تقریبا سه-پنجم این بودجه برای تجهیزات سخت افزاری و نرم افزاری و همچنین شبکه جامع اطلاعاتی تجاری اختصاص یافت و مابقی آن صرف ایجاد اشتغال از طریق ICT گردید.

هیئت دولت ایران در تیرماه ۱۳۸۱ (جولای ۲۰۰۲) **نقشه جامعی** برای بکارگیری و توسعه ICT به تصویب رساند که گام بلند و موثری در صنعت فناوری اطلاعات محسوب می شود. این طرح که بعد از ۳۰۰۰ ساعت تلاش استادانه تهیه شد راه را برای **هماهنگی و تمامیت و درستی** سیستم های مکانیزه برای سازمان های مختلف دولتی در سراسر کشور هموار نمود.

شاید این نکته جالب باشد که چنین طرح جامعی در سنگاپور در سال ۱۹۹۲ ، ایالات متحده و ویتنام در سال ۱۹۹۳ ، ژاپن در سال ۱۹۹۴ ، کانادا در سال ۱۹۹۶ ، ایرلند در سال ۱۹۹۷ ، و مالزی و جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۰۲ آماده شد.

برای سال ۱۳۸۲ شمسی مجلس شورای اسلامی با اختصاص بیش از ۱۰۰ میلیون دلار به فناوری اطلاعات و ارتباطات، برای سازمان های عمومی موافقت کرد که در نتیجه دولت انجام پروژه های متعددی را در زمینه ICT به تصویب رساند. این پروژه ها شامل دولت الکترونیک، تجارت الکترونیک، بانکداری الکترونیک، آموزش الکترونیک و بهداشت الکترونیک بودند.

## طرح تکفا

تکفا مخفف عبارت «توسعه کاربردی فناوری اطلاعات» است و در حقیقت نامی غیررسمی است برای تبصره ۱۳ قانون بودجه که در تدوین قانون بودجه سال ۸۱ گنجانده شد و به تصویب رسید.

مطابق این تبصره، بودجه قابل ملاحظه‌اید (۶۴ میلیارد تومان) برای توسعه فناوری اطلاعات در کشور منظور شد و هفت زیر برنامه کلان برای آن تعریف گردید. زیر برنامه‌های هفت‌گانه «تکفا» که باید بودجه منظور شده در راه ایجاد و گسترش آنها به کار می‌رفت، عبارت بودند از: دولت الکترونیکی، مهارت دیجیتال نیروی انسانی کشور، کاربرد IT در آموزش عالی، کاربرد IT در اقتصاد، بازرگانی و تجارت، کاربرد IT در قلمرو فرهنگ، هنر و تقویت خط و زبان فارسی در محیط‌های رایانه‌ای و توسعه واحدهای کوچک و متوسط (SME) فعال در حوزه فناوری اطلاعات.

پروژه دولت الکترونیک تصویب شده توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی در سال ۱۳۸۱ در پنج گام

← مکانیزه نمودن فرآیند های عمومی مانند اتوماسیون اداری، محیط بدون کاغذ، سیستم های مدیریت منابع انسانی مثل سیستم های مالی و کارگزینی و از این قبیل

← مهندسی مجدد فرآیند ها برای اینکه بتوان فناوری اطلاعات روی آنها اعمال کرد. مقرر شد سالانه ۱۰ فرآیند در سراسر کشور مهندسی مجدد شوند.

← ملزم کردن سازمان های دولتی به اتصال شبکه داخلی خود به اینترنت و ساختن وب سایت خود تا اواخر سال ۱۳۸۲.

← فراهم آوردن امکانات لازم جهت در دسترس قرار گرفتن خدمات و اطلاعات بوسیله مردم.

← ملزم کردن سازمان های دولتی به انتخاب دوره های ICT لازم و مشخص کردن محتوای آنها جهت آموزش کارمندان خود

## وضعیت فعلی دولت الکترونیک در ایران

← دولت الکترونیک در ایران با وجود آن که هنوز متولی مستقلی ندارد، اما در بعضی حوزه‌ها فعال است. قریب به ۱۰۰۰ سایت دولتی ایران با وجود همه کاستی‌ها و نقص‌هایی که در اطلاع‌رسانی دیجیتال رسمی در وب وجود دارد، بخشی از روابط عمومی دیجیتالی کشور را به دوش می‌کشند.

← دفاتر دولت الکترونیک که در استان‌های مختلف کشور راه‌اندازی شده است، خدمات مختلف انتظامی و ثبتی را انجام می‌دهند و این خود یک گام به جلو در ارائه خدمات به شهروند الکترونیکی ایرانی است.

← اعطای ده‌ها میلیارد تومان تسهیلات از طریق طرح تکفا به بخش خصوصی در جهت تقویت زیربنای اقتصادی و علمی بخش خصوصی در حوزه آی تی، خود تاثیر غیرمستقیمی در گسترش دولت الکترونیک در ایران دارد.

← در حال حاضر بسیاری از خدمات مانند صدور گواهی عدم خلافی، پیگیری در مورد کارت خودرو و کارت هوشمند سوخت، دریافت گذرنامه که تا چند سال پیش مستلزم گذراندن پروسه ای طولانی در ادارات گذرنامه بوده، ثبت نام اینترنتی برای مقاصد مختلف از جمله آزمون دانشگاه و ... در کشورمان به صورت اینترنتی و الکترونیکی انجام می‌شود.



# موانع و مشکلات

عدم حمایت مدیران ارشد سازمان ها  
ناتوانی در مرز بندی اطلاعات محرمانه و غیرمحرمانه،  
نحوه ارائه کلیه اطلاعات مورد نیاز مشتریان،  
مواجه شدن با افرادی که با کامپیوتر آشنا نیستند و...

# موانع و مشکلات

- تماس رودرو و چهره به چهره از بین می رود و کارکنان از نظر اجتماعی و روابط اجتماعی منزوی می شوند
- از آنجا که نحوه مرز بندی در زندگی نامعلوم می گردد امکان افزایش استرس وجود دارد
- اگر رابطه استخدامی، طراحی مجدد نشود تعهد کارکنان دانشمند با ارزش نسبت به سازمان کم خواهد شد و آنها مهارت های خود را به بالاترین قیمت خواهند فروخت، در نتیجه ریزش بالای کارکنان آثار سوء بر موفقیت موسسه خواهد داشت.

# موانع و مشکلات

- از خودبیگانگی - بوروکراسی قدرتمند
- تسلط علم بر عالم - سافو: انسان تحت تسلط تکنولوژی
- کاهش ارتباطات اجتماعی و تبادلات فرهنگی